

Tehnična funkcija

---

in računovodske informacije
za odločanje o delovnih sredstvih

mag. Nada Klobučar Mirovič

Kazalo

- opredelitev tehnične funkcije
- vrste naložb v delovna sredstva
- model naložbenih odločitev
- naložbena listina - elaborat o naložbi
- predračunske informacije za odločanje o nakupu delovnih sredstev
- sodila za odločanje o nakupu delovnih sredstev
- obračunske informacije o kupljenih delovnih sredstvih
- koristi izdelave obračunov

Opredelitev tehnične funkcije

- naložbena = investicijska = tehnična funkcija
- **Vsebina tehnične funkcije** je v priskrbi, pripravi, vzdrževanju in varstvu delovnih sredstev
- **Naložba oz. investicija** - več pomenov.
Pri poslovnem računovodstvu razumemo z izrazom “naložba” nakup tistih delovnih sredstev, za katera obračunavamo amortizacijo oz. naložba, ki izboljšuje opremljenost dela z delovnimi sredstvi (naložba v tehničnem smislu)

Naložbe v delovna sredstva

Vrste naložb:

a) glede na področje delovanja (po posameznih poslovnih funkcijah)

b) glede na vpliv na proizvodjalni proces:

- začetne naložbe
- naložbe za splošne izboljšave
- naložbe za nadomestitev
- naložbe za izpopolnitev
- naložbe za razširitev
- naložbe za preusmeritev
(KJE SO POMEMBNA SODILA?)

Razlogi, da so odločitve o naložbah v delovna sredstva pomembne:

- naložbe zahtevajo veliko denarja, ki je dolgo vezan
- naložbe posledično vplivajo na obratna sredstva v podjetju (širši vpliv na delovanje podjetja)
- podjetje ima omejen obseg denarja
- žrtvovanje porabe sredstev danes za porabo v prihodnosti

Prisotni dve okoliščini: čas in tveganje

Model naložbenih odločitev

1. Opredeljevanje ciljev
2. Odkrivanje omejitev in iskanje tehničnih možnosti
3. Proučevanje okolja
4. Proučevanje možnih izidov pri različnih zunanjih vplivih
5. Vrednotenje končnih izidov posamezne različice
6. Izbiranje naložbenega projekta
7. Potrjevanje projekta in njegovo uresničevanje
8. Revidiranje temeljnih naložbenih odločitev

V kateri fazi je pomembno računovodstvo?

Naložbene listine - elaborat o naložbi

- **Vsebina naložbene listine:**
  - a) tržni del (predstavitev trgov, ocena trenutnega položaja, načrt trženja, napoved prodaje)
  - b) tehnološko-tehnični del (navedba gradbenih del, nove opreme, sheme procesa, normativov materiala, energije in delovne sile, vplivov na okolje in terminski načrt)
  - c) ekonomski del (ocena vrednosti prodaje in stroškov, bilanca stanja in izkaz poslovnega izida (pred in po naložbi), finančni načrt, prikaz denarnega toka po naložbi, analitične informacije).

- **Razlog za izdelavo naložbene listine:**
  - a) ureditev in razvrstitev izhodišč, predpostavk, podatkov in informacij, potrebnih za izvedbo projekta naložbe
  - b) ocenitev, ali je projekt naložbe upravičen ali smiseln
  - c) zbrani podatki in informacije ter s tem večja preglednost nad verjetnim potekom naložbe nekoliko zmanjšujejo tveganje, povezano s projektom
  - č) s pomočjo naložbenih listin želimo prepričati prihodnje sovlagatelje lastniškega ali dolžniškega kapitala

Predračunske informacije za odločanje o nakupu delovnih sredstev

- predvidevanje prihodkov (prejemkov) od prodaje
- predvidevanje začetnih naložbenih izdatkov in stroškov povezanih z naložbo v delovno sredstvo:
  - nabavna vrednost delovnega sredstva
  - stroški amortiziranja (doba koristnosti, metoda amortiziranja)
  - stroški preventivnega in korektivnega vzdrževanja
- vpliv davkov na odločitev o naložbi v delovna sredstva (nominalni in realni znesek davka)
- predvidevanje dodatnih obratnih sredstev (zaloge, terjatve, obveznosti do dobaviteljev, zaposlenih, države...)

- predvidevanje ostalih stroškov
  - stroški plač
  - oportunitetni stroški
  - eksternalije
  - potopljeni stroški – teh ne upoštevamo!

Kako upoštevati tveganje in inflacijo v predračunih?

- upoštevanje tveganja
- upoštevanje spremembe cen

Sodila za odločanje o nakupu delovnih sredstev

Za ocenjevanje naložb obstajata dve delitvi sodil:

- **Gospodarska sodila** (temeljijo na računovodskih podatkih o dobičku in vloženi sredstvih)
- **Finančna sodila** (temeljijo na računovodskih podatkih o denarnih tokovih)
- **Računovodska sodila** (temeljijo na nepredelanih računovodskih podatkih)
- **Sodila, ki temeljijo na sedanji vrednosti**

Sodila	Gospodarska sodila	Finančna sodila	Računovodska sodila	Sodila, ki temeljijo na sedanji vrednosti
Koeficient dobičkonosnosti naložb	X		X	
Navadna doba vračanja		X	X	
Diskontirana doba vračanja		X		X
Čista sedanja vrednost		X		X
Koeficient čiste prejemkovnosti		X		X
Notranji odstotni koeficient donosnosti naložb		X		X
Prilagojen notranji odstotni koeficient donosnosti		X		X

Navadna doba vračanja

- čas, ki je potreben, da se denar, vložen v naložbo v delovna sredstva, povrne
- denarne tokove, povezane z amortizacijo in dobičkom, seštevamo toliko časa, dokler ne pridemo do začetnega naložbenega izdatka

- Primer:

Leto	Denarni tok
0	(100.000)
1	40.000
2	40.000
3	40.000

Če predpostavimo, da je denarni tok v 3. letu enakomeren, se nam naložba povrne v 2,5 leta.

Slabost metode:

- a) ne upošteva časovne vrednosti denarja
- b) ne upošteva denarnega toka potem, ko se enkrat denar v naložbo že povrne

Primer:

Naložba	danes	1.leto	2.leto	3.leto	4.leto	5.leto
A	(100.000)	80.000	20.000	20.000	20.000	20.000
B	(100.000)	20.000	80.000	5.000	5.000	5.000

Navadna doba vračanja kaže, da sta **obe investiciji enako dobri**, saj se obe povrneta v dveh letih.

Vendar pa ni tako:

A je boljša:

- pri njej se 80.000 € vrne že v prvem letu
- v petih letih ima donosa 160.000 €, medtem ko ima B le 115.000 €

Diskontirana doba vračanja

- metoda je enaka navadni dobi vračanja, le da vsak denarni tok, ki ga dobi podjetje, diskontiramo na današnji čas z ustreznim diskontnim faktorjem
- upoštevanje vloge denarja v času:
sedanja vrednost = prihodnja vrednost_n / (1 + r)ⁿ
(r - diskontni faktor; n - leto)

- Primer: (r = 10 %)

Leto (n)	Navadni DT	Diskontirani DT
0	(100.000)	(100.000)
1	40.000	36.364
2	40.000	33.058
3	40.000	30.053

Upošteva diskontirani DT se nam investicija v 3. letih ne povrne.

- slabost: ne upošteva denarnega toka potem, ko se enkrat denar v naložbo že povrne

Čista sedanja vrednost (ČSV)

- je razlika med sedanjo vrednostjo prejemkov, ki so posledica naložbe, in sedanjo vrednostjo izdatkov, ki jih je naložba povzročila. Torej je vsota vseh diskontiranih denarnih tokov (vključno z začetnimi naložbenimi izdatki).

- $$\text{ČSV} = -I_0 + \frac{DT_1}{(1+r)^1} + \frac{DT_2}{(1+r)^2} + \dots + \frac{DT_n}{(1+r)^n}$$

I - naložbeni izdatki, ki praviloma nastanejo le na začetku

DT - denarni tok

r - diskontni faktor

n - trajanje naložbe

- če je ČSV pozitivna, smo z investicijo povrnili začetni vložek in zaslužili več kot je zahtevani donos

Koeficient čiste prejemkovnosti

- je različica metode ČSV
- sedanja vrednost čistih prejemkov (čisti dobiček + amortizacija + preostala vrednost) / začetni naložbeni izdatki
- za sprejem naložbe mora biti količnik večji od 1
- primeren je zlasti za izbor naložb z različnimi začetnimi naložbenimi izdatki:

Naložba	Začetni naložbeni izdatki (t=0)	SV denarnih tokov oz. čistih prejemkov (t=1-n)	Čista sedanja vrednost	Koeficient čiste prejemkovnosti
A	5.000.000	6.300.000	1.300.000	1,26
B	8.000.000	9.800.000	1.800.000	1,23

Notranji odstotni koeficient donosnosti naložb

- notranji odstotni koeficient donosnosti naložb oz. interna stopnja donosnosti je obrestna mera, katere rezultat je $\check{C}SV = 0$
- če je notranji odstotni koeficient donosnosti večji od diskontne mere, ki opredeljuje oportunitetne stroške kapitala, je naložba donosna in bo dala pozitivno $\check{C}SV$

Prilagojen (modificiran) notranji odstotni koeficient donosnosti

- najprej ugotovimo prihodnjo vrednost vsakega denarnega toka na koncu obdobja koristnosti naložbe, nato to vrednost delimo z začetnimi naložbenimi izdatki in ob upoštevanju števila obdobjij ugotovimo popravljeni notranji odstotni koeficient donosnosti (MIRR)

Količnik dobičkonosnosti naložbe

- letni dobiček / vložena sredstva
- Vložena sredstva lahko prikažemo z :
  - a) nabavno vrednostjo naložbe
  - b) nabavno vrednostjo, zmanjšano za preostalo vrednost
  - c) povprečno neodpisano vrednostjo
  - d) vsakokratno neodpisano vrednostjo
- Težave na strani dobička:
  - a) izločitev načina financiranja: dobiček + obresti
  - b) celotni dobiček ali čisti dobiček
  - c) povprečni dobiček

Odločitve, povezane z delovnimi sredstvi

- a) odločitve o nakupu delovnega sredstva
- b) odločitve o spreminjanju vrednosti delovnega sredstva (amortiziranje, prevrednotenje)
- c) odločitve o odtujitvi delovnega sredstva možnosti:
  - nadaljnja uporaba DS v proizvodjalnem procesu: sedanja vrednost čistih prejemkov v zvezi z dobičkom in amortizacijo iz nadaljnega poslovanja z DS
  - prodaja DS: prejemki iz prodajne vrednosti, zmanjšani za morebitne stroške oz. izdatke
  - dajanje DS v najem: sedanja vrednost najemnin, zmanjšana za morebitne stroške na strani najemodajalca

Obračunske informacije o kupljenih delovnih sredstvih

- Primerjava načrtovanega in uresničenega naložbenega izdatka
- Upoštevanje predvidenih rokov pri začetku uporabe novega DS
- Primerjava načrtovane in uresničene izrabe zmogljivosti DS
  - ◆ **stopnja izrabe zmogljivosti** = izrabljena zmogljivost / razpoložljiva zmogljivost
  - ◆ **stopnja izrabe zmogljivosti (izražena vrednostno)** = std. str. uresničene količine poslovnih učinkov v izrabljenem času DS / std. str. mogoče količine poslovnih učinkov v razpoložljivem času DS
- Primerjava načrtovanega in uresničenega dobička ter amortizacije

Koristi izdelave obračunov

- obračuni so spodbuda za natančnejše sestavljanje ustreznih predračunov
- primerjava uresničenega z načrtovanim pripomore, da spoznamo nezaželen razvoj in ga, v kolikor je le mogoče, zavremo
- spoznanja iz obračunov uspešnosti naložb lahko s pridom uporabimo pri sestavljanju naslednjih predračunov

